

คู่มือการปฏิบัติงาน

งานนิติการ ฝ่ายนิติการ สำนักปลัดเทศบาล
สำนักงานเทศบาลเมืองน่าน

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการพิจารณาความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐต่อบุคคลภายนอก

งานนิติการ ฝ่ายนิติการและการพาณิชย์ สำนักปลัดเทศบาล หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดต่อบุคคลภายนอก หากการจัดทำคู่มือฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด งานนิติการ ฝ่ายนิติการและการพาณิชย์ สำนักปลัดเทศบาลต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

งานนิติการ ฝ่ายนิติการและการพาณิชย์

สำนักปลัดเทศบาลเมืองน่าน

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

๑. วัตถุประสงค์

๑

กฎหมาย/ระเบียบที่ใช้อ้างอิง

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

- การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

- การจะพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐต่อบุคคลภายนอก

๒. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๒

- การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล

- การใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ

๓. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๓

- การพิจารณาคำขอ

- การยื่นคำขอ

คู่มือการปฏิบัติงาน ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ทราบถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐต่อบุคคลภายนอก

กฎหมาย/ระเบียบ/หนังสือที่ใช้อ้างอิง

- คู่มือการบรรยายความรู้เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยสำนักความรับผิดทางแพ่งร่วมกับ สำนักงานคลังเขต ๗ กรมบัญชีกลาง
- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มี ๒ ประเภท

๑. การกระทำละเมิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก

ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่เอกชนหรือบุคคลภายนอกเป็นไปตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่หน่วยงานของรัฐ เป็นไปตามความในมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

การจะพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐต่อบุคคลภายนอกแบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑. กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๕)
 ๒. กรณีการกระทำละเมิดเป็นการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๖)
- กรณีที่ ๑ ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่
“มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง”

เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ได้กระทำการละเมิด หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบ/ถูกฟ้องแทนเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๕ วรรคแรก ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐจะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ กรณีที่ ๒ ความรับผิดชอบทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐที่เกิดขึ้นจากการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

“มาตรา ๖ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้น เป็นการเฉพาะตัวในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้” ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ (นอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบหรือถูกฟ้อง ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้เป็นการเฉพาะตัว

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีบทบัญญัติให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง คือ

๑. ใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ตามนัยมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ หรือ
๒. ใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๑

การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล

บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง โดยไม่ต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ก่อนโดยหากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงจะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ (มาตรา ๖) แต่หากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐโดยตรงจะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (มาตรา ๕)

บุคคลภายนอก คือ บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือผู้เสียหายได้แก่บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีใช้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และให้หมายรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนอื่นไม่ว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะสังกัดหน่วยงานเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือไม่ก็ตาม

การใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๑

บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายสามารถยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา ๑๑

“มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้ หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้าเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อ

คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือกำกับ หรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณานุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน”

การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง และเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายไม่พอใจคำวินิจฉัย ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้

การยื่นคำขอ

ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดอยู่โดยตรง หากเจ้าหน้าที่ไม่สังกัด หน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อกระทรวงการคลัง ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบเนื่องจากเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อผู้เสียหาย ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อ หน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยหน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ไปรับคำขอต้องเป็นเอกสารที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ทราบว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอของผู้เสียหายแล้ว ซึ่งการออกไปรับคำขอจะมีผลต่อการนับระยะเวลาการพิจารณาคำขอ

การพิจารณาคำขอ

ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอนั้น ตามมาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติละเมิด กำหนดให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน การพิจารณาคำขอจึงต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และหาก หน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบ ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า และจะต้องพิจารณาคำขอให้แล้ว เสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันภายในกำหนด ต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ สามารถขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไป อีกได้ แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เมื่อกฎหมายได้กำหนดกระบวนการพิจารณา ระยะเวลาการพิจารณา และภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอไว้ชัดเจน หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติ ย่อมถือว่าเป็นการ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดจริง ให้กำหนดค่าเสียหายและ ส่งคำสั่งนั้นให้แก่ผู้เสียหาย ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณี เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนไม่ต้องรับผิดชอบก็ให้ยกคำร้อง และแจ้งให้ผู้ยื่น คำร้องทราบการฟ้องคดี

กรณีที่ยังไม่พอใจผลการพิจารณาคำขอ หากผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของหน่วยงาน ของรัฐ ให้มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งอาจจะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณี ภายใน ๙๐ วัน